

FORSVARET

Forsvarets sanitet

Drukning, Nærdrukning og immersjonshypotermi

Jan Risberg

Begrepsavklaring

- Drukning
  - Gammel terminologi:
    - Drukning, Nærdrukning, Sekundærdrukning, Tørr og våt drukning
  - Ny terminologi
    - Drukning (Utstein terminologi: Uten senskade, med senskade, død)
- Hypotermi (nedkjøling)
  - Årsak:
    - Aksidentell hypotermi (ulykke)
      - Immersjon/submersjonshypotemi
    - Terapeutisk hypotermi (sykehus/beh)

Drukning (dødsårsak)

- Omfang
  - 1998-2013: 61-141
    - 2013: 119
  - Voksne menn: >2/3
- De vanligste stedene
  - Båt- og badeulykker
  - Fall gjennom is
  - Selvmordsforsøk

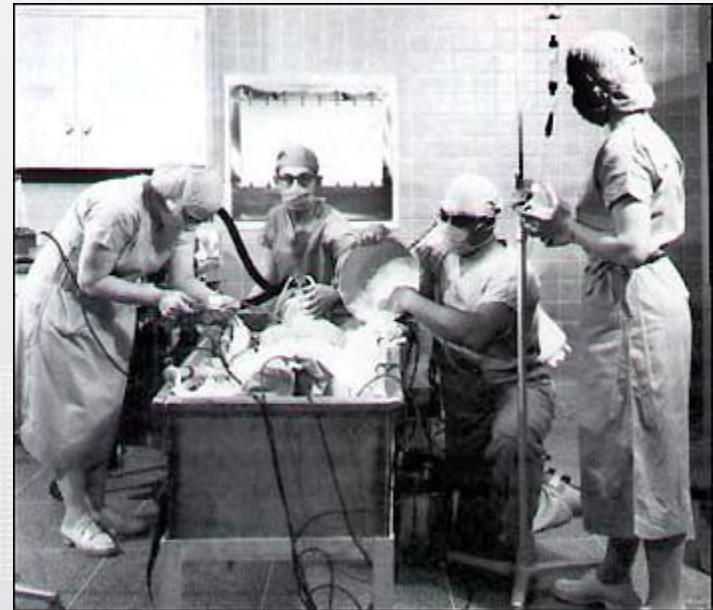
Kunnskap om overlevelsestid i kaldt vann

Årsak til dødsfall ved drukning

- Viktigste årsak til at mennesker som ufrivillig må oppholde seg i kaldt vann drukner er kvelning pga utmattelse, ikke hypotermi
- Hypotermi beskytter hjernen
  - Hjernens oksygenforbruk er redusert til 9% av det normale når kjernetemperaturen er redusert til 18°C

Ufrivillig opphold i kaldt vann – årsak til drukning (død)

- Første fase (0-3 min)
  - Akutt kuldereaksjon (kvelning, hjerterytmeforstyrrelser)
- Andre fase (3-30 min)
  - Utmattelse (kvelning)
- Tredje fase (30 min – 3 timer)
  - Hypotermi (kvelning)
- Fjerde fase
  - ”Redningsdøden” (sirkulasjonssvikt)

Golden&Harvey 1981

FORSVARET

Forsvarets sanitet

Den akutte fasen (<3 min)

Den akutte ventilatoriske respons

- Plutselig nedsenkning i kaldt vann
  - Respirasjonen
    - Kraftig innånding (reflektorisk)
    - Hyperventilasjon
      - Normaliseres etter ca 3-5 min

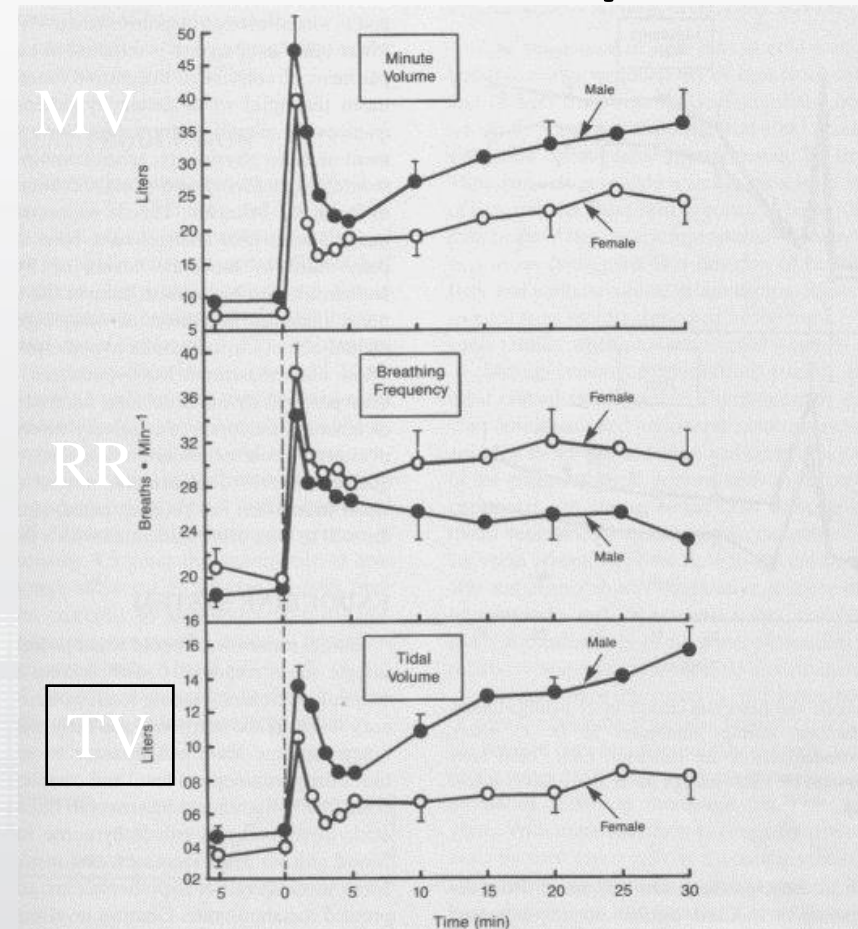
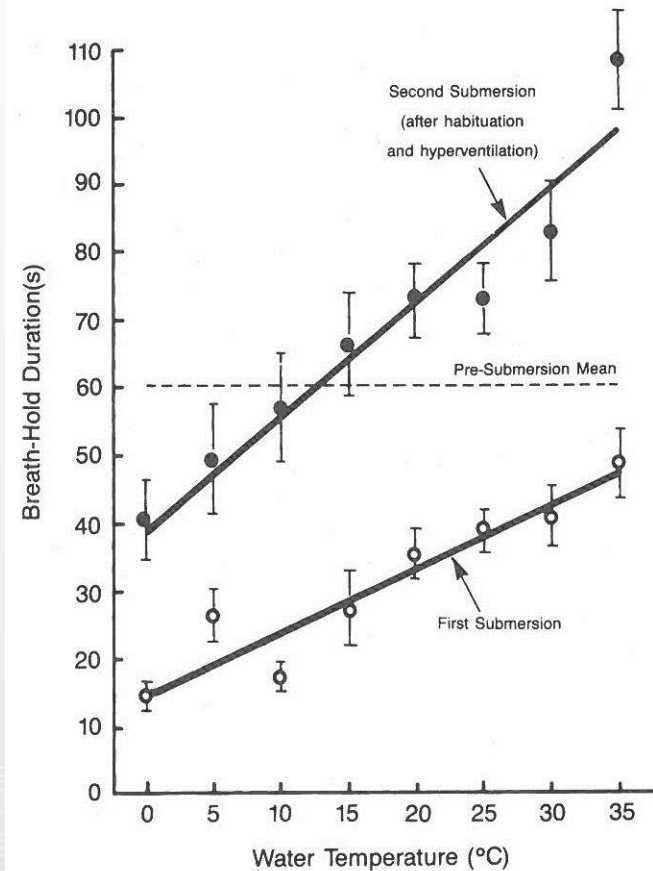

Fig. 4-2 Ventilatory changes in 21 lightly clothed, nonexercising humans during immersion in 0°C water. Representative standard errors are indicated. (From Hayward JS, Eckerson JD: *Aviat Space Environ Med* 55(3):206, 1984.)

Evnen til å holde pusten reduseres

Fig. 4-9 Effect of water temperature on maximum breath-hold duration in young, physically fit human subjects (80 men and 80 women). First submersion was sudden after sitting comfortably in air at a mean temperature of 11.3° C. Second submersion followed 2 minutes of acclimatization to the water. The last 10 seconds of the acclimatization was accompanied by 10 seconds of hyperventilation. (From Hayward JS, Steinman AM: *Aviat Space Environ Med* 46:1236, 1975.)

Den akutte sirkulatoriske og metabolske respons

- Hjerte/sirkulasjon
  - Pulsøkning
    - Hjerterytme-
forstyrrelser
  - Blodtrykksøkning
- Skjelving
  - Høyt glukose og
oksygenforbruk

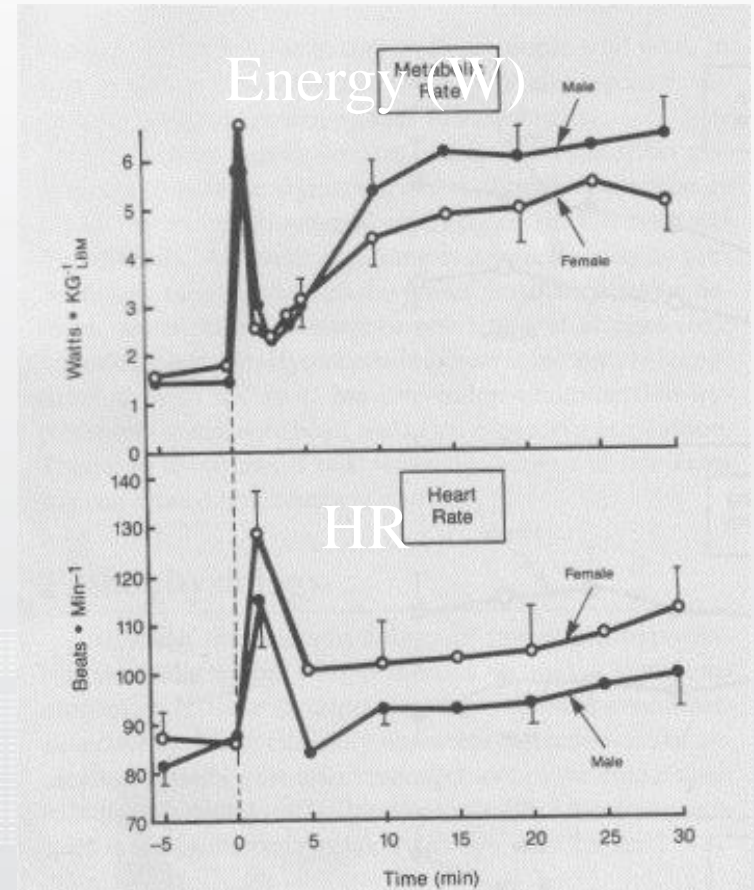

Fig. 4-3 Metabolic and heart rate change in 21 lightly clothed, nonexercising humans during immersion in 0° C water. Representative standard errors are indicated. LBM, Lean body mass. (From Hayward JS, Eckerson JD: *Aviat Space Environ Med* 55[3]:206, 1984.)

FORSVARET

Forsvarets sanitet

Fase 2: 3-30 min

Evnen til å ta vare på seg selv svekkes

- Muskelstyrke, koordinasjon og presisjonsbevegelser svekkes
  - Lukke drakt
  - Betjene nødutstyr
  - Selvhjelp og kamerathjelp
  - Svømmeteknikk/ -effektivitet

FORSVARET

Forsvarets sanitet

Fase 3 – 30 min – 3t

Hypotermi

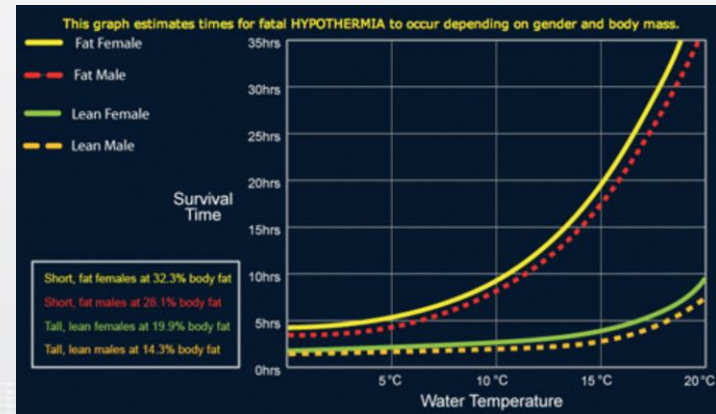
- Kjernetemperatur $34\text{ }^{\circ}\text{C}$
typisk grenseverdi for
”pålitelig bevissthet”
  - 50% overlevelse ved
reelle forlis samsvarer
med tid til
kjernetemperatur $35\text{ }^{\circ}\text{C}$ i
laboratorieforsøk

Faktorer som påvirker nedkjølingshastigheten

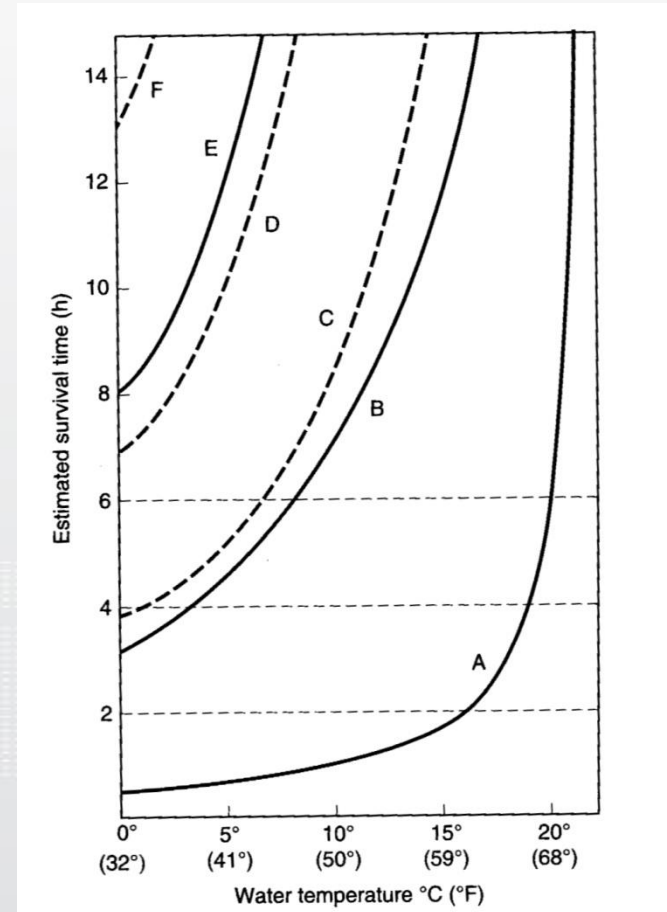
- Sjøtemperatur
- ”Sea state”
- Bekledning
  - Lekasje
- Fedme
- Fysisk form
- Aktivitet i vannet

Overlevelsestid ved ufrivillig opphold i kaldt vann

- Hayward 1975
  - Matematisk modell basert på lab.eksp. og data fra ulykker
    - A. Uten klær
    - B. Uisolert tørrdrakt
    - C. Uten klær, fedme
    - D. Uisolert tørrdrakt, fedme
    - E. Tynn mann, isolert tørrdrakt
    - F. Isolert tørrdrakt, fedme

Golden & Tipton 2002

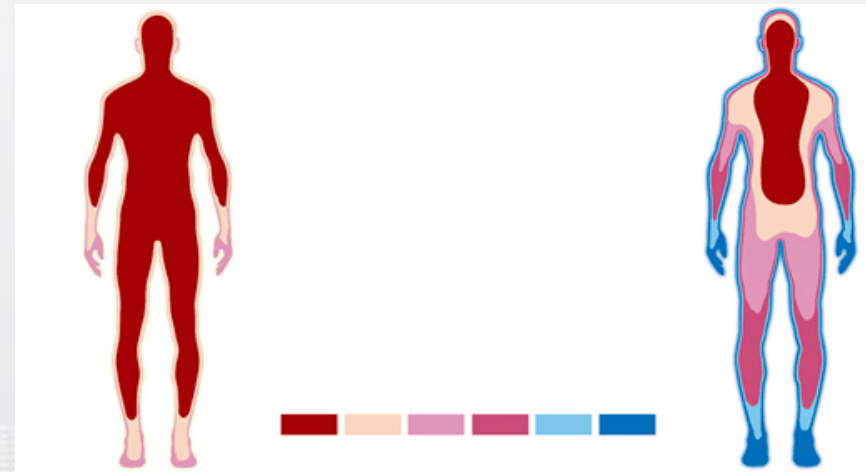
Nedkjøling

- Vann øker varmetap 25 ganger
- Armer og bein: 30% av kroppsvekt, men 50% av kroppsoverflaten
- Vann, 6 °C, lett bekleddning
  - Brytende bølger: Ca 6 °C pr time
  - Stille sjø: Ca 3 °C pr time

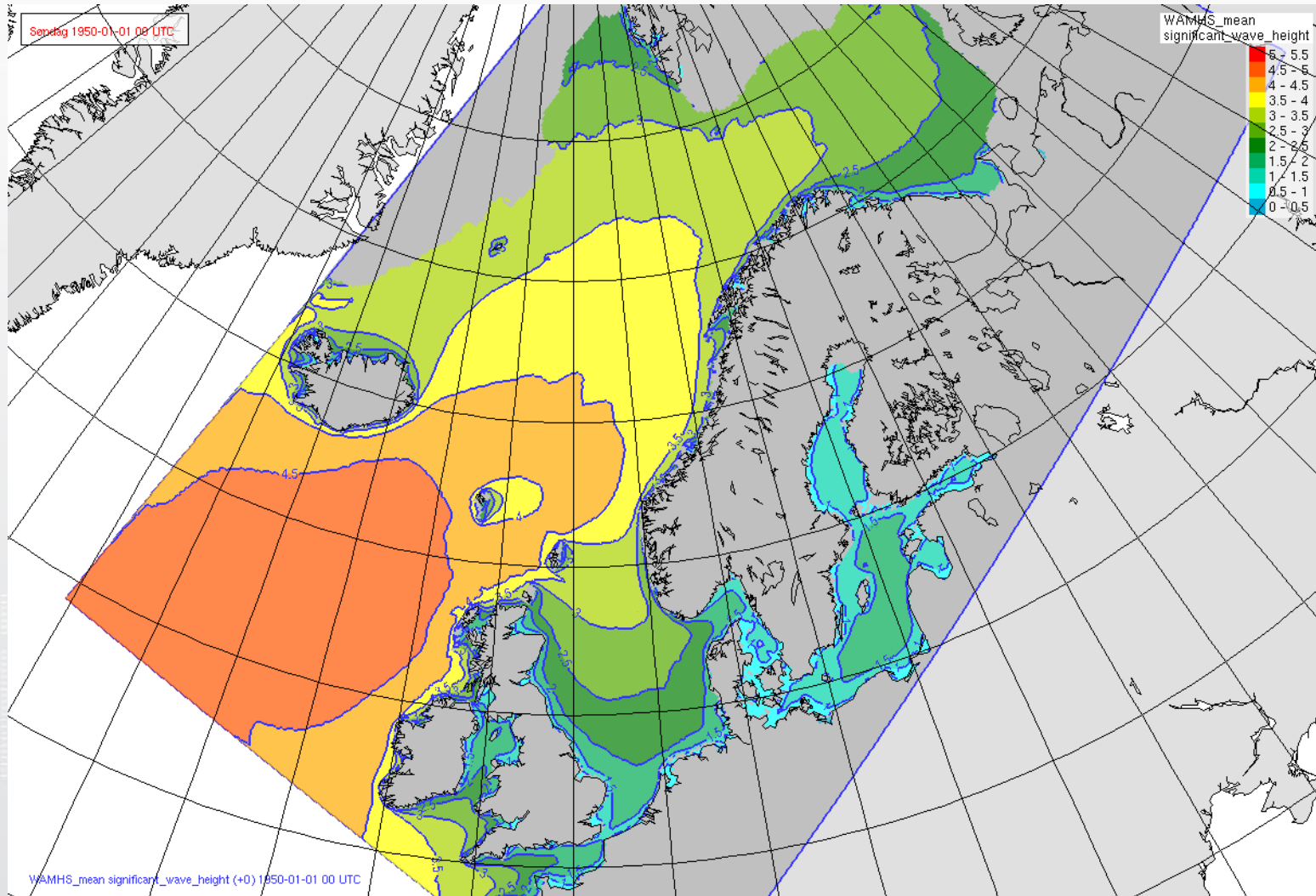
Temperaturfall i vann

- 500 ml vann i drakten:
  - 30% nedsatt isolasjon
- Hode
  - Mangler evnen til å trekke sammen blodårene
  - Eksponert hode øker temperaturfall i kjernen 2,5x i isvann
- Hender
  - Liten egenproduksjon av varme, hudtemperatur i hovedsak avhengig av blodgjennomstrømming

Gjennomsnitt Hs i januar 1958-2008

Magnar Reistad, MET 2010

Sjøtemperaturmålinger Tromsøflaket

September 1976 – desember 1984

	Mean	ABS. MIN.	ABS. MAX.
JANUARY	5.1	5.3	5.1
FEBRUARY	4.9	3.3	6.3
MARCH	4.9	3.2	6.1
APRIL	4.6	2.6	5.7
MAY	5.1	2.6	8.0
JUNE	6.3	4.8	9.1
JULY	8.7	6.3	11.5
AUGUST	9.6	8.2	12.5
SEPTEMBER	8.5	7.0	10.1
OCTOBER	6.9	5.4	8.7
NOVEMBER	6.2	5.1	7.8
DECEMBER	5.9	2.9	7.5

Magnar Reistad, MET 2010

FORSVARET

Forsvarets sanitet

Fase 4 - Redningsdøden

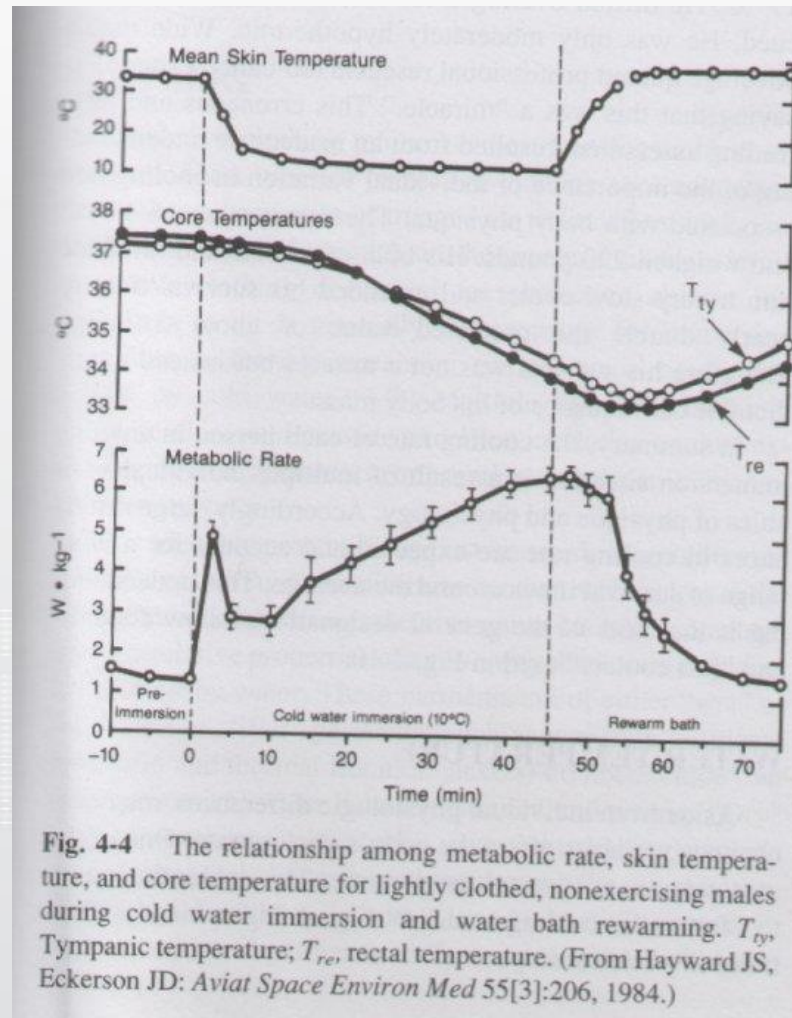
”Redningsdøden”

- Sirkulasjonssvikt ifm opphenting fra vannet
- Sirkulasjonssvikt i oppvarmingsfasen
- Organsvikt, spes. Lungesvikt/lungeødem, i timene etter redning

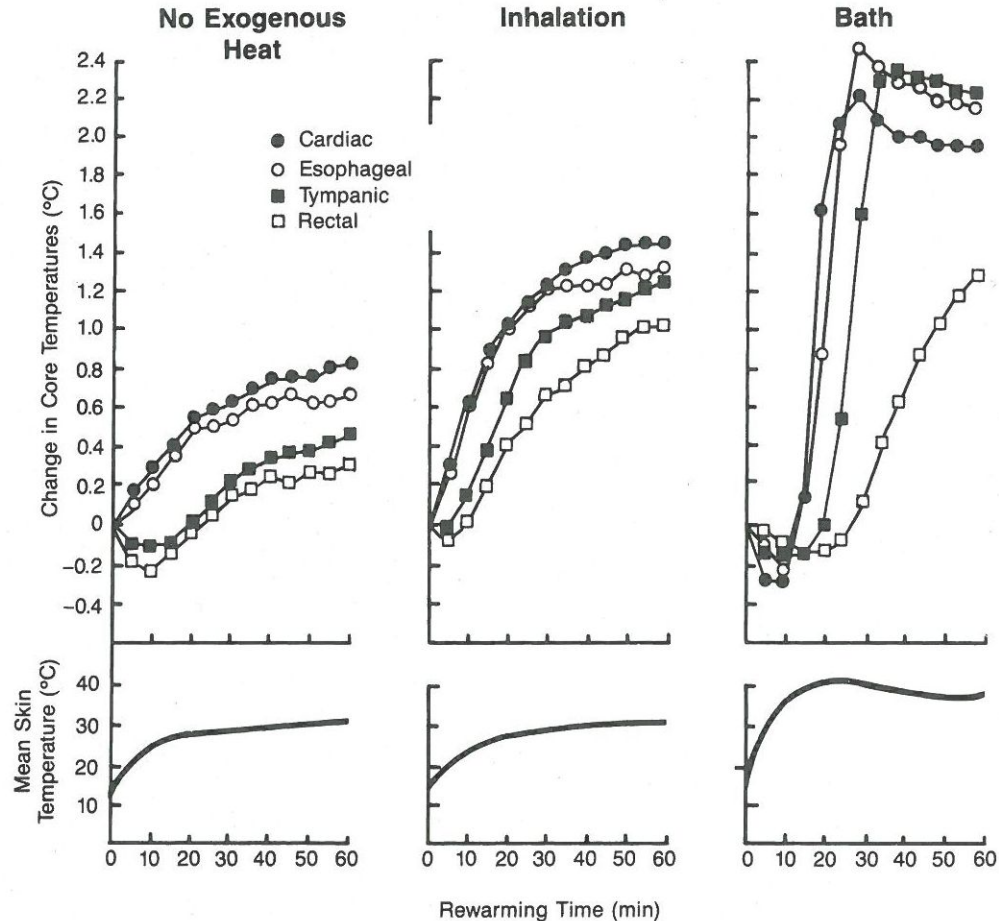

Afterdrop

Afterdrop

Fig. 4-7 Changes in core temperatures and mean skin temperatures during three methods of rewarming for a single subject: (1) no exogenous heat shivering inside a sleeping bag; (2) inhalation of heated, water-saturated air at 43° to 45° C; (3) immersion in a warm water bath at 41° to 42° C. (From Hayward JS, Eckerson JD, Kemm D: *Resuscitation* 11:21, 1984.)

Krav til redningsdrakter og beredskapstider

- ISO-NS-EN 15027
  - Kjernetemperatur $>35\text{ °C}$
i $>6\text{t}$ ved vanntemp $<2\text{ °C}$
  - Hudtemperatur $>10\text{ °C}$
- Retningslinje 064
  - DFU1: 8 min
  - DFU2-3: 120 min

**064 – NORSK OLJE OG GASS
ANBEFALTE RETNINGSLINJER**

FOR

**ETABLERING AV
OMRÅDEBEREDSKAP**

Original versjon

Immersjonshypotermi og nordområdene

- Sjøvannet bare marginalt kaldere
  - Liten effekt
- Noe mindre bølgehøyde
  - Gunstig
- Lengre evakueringstid
  - Klart uheldig
- Få holdepunkt for å dimensjonere beredskap i disse områdene spesielt ift risiko for hypotermi/drukning

Immersjonshypotermi og nordområdene

- Medisinsk beredskap
  - Grunnet lang evakueringstid:
    - Anestesi/intensivmedisinsk kompetanse og utstyr (evt som del av SAR)
    - Telemedisinske løsninger
  - Mulighet for aktiv oppvarming

Takk for oppmerksomheten!

